

Schopnosti a dovednosti dítěte před nástupem do 1. třídy

úterý 26. dubna 2022

„Co všechno by mělo dítě umět při nástupu do 1. třídy?“ Tuto otázku si jistě klade většina rodičů, jejichž děti se chystají zahájit povinnou školní docházku. Jde o otázku velmi složitou, proto bychom měli mít na paměti, že každé dítě je individuální osobnost a neměli bychom ho příliš srovnávat s ostatními.

Jen tak ale dítě do školy nastoupit nemůže, musí splňovat určité schopnosti a dovednosti, které jsou nezbytné pro následný úspěch ve škole. Důležitými body, které nám mohou pomoci je samotný zápis do 1. třídy a také vyšetření školní zralosti neboli připravenosti dítěte na školu.

Vyšetření školní zralosti probíhá v pedagogicko-psychologických poradnách, případně ve speciálně pedagogických centrech (pro děti s různými typy vad a postižení). Při tomto vyšetření psycholog nebo speciální pedagog udělá s dítětem standardizovaný test, kde zjišťuje dovednosti dítěte v jednotlivých oblastech, obvykle se jedná o úkoly v oblasti zrakové diferenciacce, prostorové orientace, matematické představy, fonologického uvědomování a grafomotoriky. Součástí vyšetření je rozhovor s dítětem a následný rozhovor s rodiči, kdy odborník rodiči sdělí výsledky testu, včetně názoru, zda by doporučil odklad, či nikoliv. Finální rozhodnutí je však vždy pouze a jen na rodičích dítěte.

Pokud se rodič rozhodne pro odklad školní docházky, i tak musí jít s dítětem na zápis do 1. třídy a tam doložit dokument s doporučením odkladu dítěte. Strukturu a průběh zápisu do 1. třídy si každá škola připravuje sama, jsou však určité dovednosti a úkoly, které jsou obecně známé, jako například, že dítě řekne svoje jméno, věk, kde bydlí, maluje postavu, poznává barvy a spoustu dalšího.

Problémem může být, že diagnostika školní zralosti a následně i zápis do 1. tříd probíhají na jaře, dítě tak může za tuto poměrně dlouhou dobu vykazovat pokroky. Z tohoto důvodu bývá někdy velmi obtížné, rozhodnout se, zda zvolit odklad školní docházky nebo nástup do 1. třídy. Je proto důležité, aby rodiče své dítě pozorovali a aby se také zajímali o to, jak dítě pracuje v mateřské škole.

Dítě by při nástupu do 1. třídy mělo splňovat schopnosti a dovednosti v určitých oblastech, konkrétně v oblasti sociální, motorické, grafomotorické, zrakové percepce, sluchové percepce, kognitivní oblasti, základních matematických představách, orientaci v prostoru a čase a v rozvoji řeči. Tyto oblasti jsou nesmírně důležité pro následný celkový úspěch ve škole. Ve všech těchto oblastech by mělo dítě splňovat určitá kritéria, která si ale detailně probereme v dalších článcích.

Pro začátek nám bude stačit, když se zaměříme na pár obecných oblastí, které můžeme u každého dítěte jednoduše pozorovat.

První oblastí, na kterou se zaměříme je ZDVOŘILOST, zahrnující následující dovednosti.

- Dítě umí pozdravit a rozloučit se, a to i samo od sebe, bez většího pobízení.
- Umí poděkovat a poprosit.
- Umí požádat o pomoc.
- Dokáže se omluvit.
- K cizím dospělým přistupuje s respektem, vyká jim.

Druhou oblastí je SOCIALIZACE:

- Dokáže si hrát s kamarády, zapojí se sám do hry.
- Dodržuje pravidla hry.
- Půjčuje hračky kamarádům a umí se zeptat a poprosit, pokud chce hračku od někoho jiného.
- Pomáhá kamarádům i dospělým.
- Nedělá mu velké problémy zapojit se do kolektivu a trávit v něm čas, nebojí se, chová se přátelsky a spolupracuje s ostatními.

Třetí oblastí je PŘEDSTAVENÍ:

- Dítě zná svoje jméno a příjmení, dovede se představit.
- Zná svoji adresu, řekne, kde bydlí.
- Zná jména svých rodičů a sourozenců.
- Zná svůj věk, řekne, kolik má roků.
- Řekne datum a měsíc svého narození.

Čtvrtou oblastí je SEBEOBSLUHA:

- Dítě se umí samo obléknout, zapnout zip nebo knoflík, případně zavázat tkaničky.
- Dítě je samostatné v hygieně, umyje si ruce a utře si je do ručníku, samo si dojde na WC, umí se vysmrkat.

- Dítě zvládá stolování, nají se příborem, prostře a sklídí ze stolu, nalije si samo nápoj.

Pátá oblast se týká VĚDOMOSTÍ:

Tato oblast je velmi rozsáhlá a podrobněji se jí budeme zabývat někdy příště, pokud však máme vybrat pár základních vědomostí, které by mělo mít dítě před nástupem do školy, jsou to tyto:

- Dítě pozná a pojmenuje barvy.
- Zná geometrické tvary, alespoň kruh, čtverec a trojúhelník.
- Dítě rozezná a pojmenuje ovoce a zeleninu.
- Dokáže rozlišit směry nahore, dole, vlevo, vpravo.
- Vyjmenuje dny v týdnu a roční období.
- Chápe a rozezná matematické představy – více, méně, stejně.

Toto je tedy obecný souhrn schopností a dovedností, které by mělo dítě zvládat před tím, než v září nastoupí do 1. třídy. Jak už ale bylo řečeno, vždycky myslete v první řadě na to, že každé dítě je individuální osobnost, která může některé věci zvládat lépe a některé naopak o něco hůř.

Zaměřte se tedy na rozvoj těchto oblastí, trénujte a podporujte rozvoj daných dovedností, to vše ale provádějte v poklidné atmosféře, motivujte dítě a do ničeho ho na sílu netlačte. Dítě by vše mělo dělat s radostí a nevádí, když se někdy něco nepovede. Je důležité, aby se do školy těšilo a věřilo, že se mu tam bude líbit. Nedopusťte, aby bylo vystresované, že mu něco nejde ještě předtím, než do školy vůbec nastoupí.

Snažte se dělat vše s úsměvem na tváři, odměnou vám v září bude natěšený prvňáček, těšící se na svůj první školní den!

Napsala: Bc. Zuzana Vítová